

รายงานการประชุม

มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๕๘ (Thailand Research EXPO ๒๐๑๕)

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา

ณ โรงแรมเซ็นทรัลแกรนด์ บางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์

๑. การเสวนาเรื่อง “การสร้างเอกภาพและระบบนิเวศของระบบวิจัยของประเทศเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผู้ร่วมเสวนา ๑. ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

๒. นายเชษฐทอง เต็งอำนาจ ประธานสถาบันวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่ออุตสาหกรรม

๓. ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวัตร บุญ-หลง ผอ.คลังสมองของชาติ

๔. รศ. ดร.นันทนา คชเสนี ผอ.บริหารเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน

ประเด็นสำคัญของการเสวนาครั้งนี้คือ ระบบวิจัยของประเทศมีการเชื่อมโยงอย่างไร ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของระบบวิจัยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของประชาคมอาเซียน สิ่งสำคัญคือต้องลงทุนด้านการวิจัยแต่ละประเทศ โดยงบลงทุนงานวิจัยและพัฒนานั้น โดยค่าเฉลี่ยแล้วแต่ละประเทศต้องให้งบประมาณการสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนา ๑% ของ GDP ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าในปีที่ผ่านมา ประเทศที่พัฒนาได้อย่างสูงที่สุดในอาเซียน คือ ประเทศสิงคโปร์ ได้รับวิจัยทั้งสิ้น ๖.๓ ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ในประชากร ๖,๔๔๔ คน ต่อประชากร ๔ ล้านคน ในขณะที่ประเทศไทยได้รับจัดสรร ๑.๔ ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ในประชากร ๑,๑๐๐ คน ต่อประชากร ๑ ล้านคน ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรและคำนึงถึงนโยบายการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาคการศึกษา ทั้งนี้ เมื่อประชาคมอาเซียนได้รวมตัวเป็นภูมิภาคแล้ว ในภาคการศึกษา สิ่งที่มีผลกระทบต่อการศึกษาได้แก่

๑. นักศึกษาในภูมิภาคอาเซียน มีความต้องการเข้ามาศึกษาในแต่ละประเทศเพิ่มขึ้น
๒. นักศึกษาต้องการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
๓. มหาวิทยาลัยมีความกดดันที่จะต้องพัฒนาคุณภาพมากยิ่งขึ้น
๔. มีการกำหนดมาตรฐานเพื่อการันตีคุณภาพแต่ละมหาวิทยาลัย
๕. เพิ่มโอกาสให้มีการลงทุนในมหาวิทยาลัยเอกชนมากขึ้น
๖. กำหนดแนวทางความร่วมมือด้านวิชาการ งานวิจัยและการสร้างเครือข่ายเพื่อระดมสมอง
๗. ต้นทุนของอุดมศึกษาและค่าศึกษาเล่าเรียนมีราคาแพงขึ้น

นโยบายการวิจัยและพัฒนาของแต่ละประเทศอาจแตกต่างกันไปตามความเด่นของแต่ละประเทศ ซึ่งงานวิจัยและพัฒนาที่ดี นอกจากต้องคำนึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเทศที่ต้องผสมผสานรูปแบบให้เข้ากันได้ ยังต้องสามารถแบ่งปันข้อมูลสู่ภายนอกและมีผลผลิตส่งออกได้รวมถึงการพัฒนาประเทศให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น โดยมีแหล่งสนับสนุนในความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยภาครัฐและเอกชน แหล่งชุมชน การเมืองและแหล่งอุตสาหกรรมที่ต้องทำงานร่วมกัน

ในเรื่องของเอกภาพและระบบนิเวศซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน โดยนักวิจัยมีส่วนสร้างองค์กรได้อย่างเข้มแข็ง แม้ว่าจะมีการแข่งขันบ้าง ก็เป็นไปตามหลักตามระบบนิเวศแต่ทุกฝ่ายต้องแข่งขันด้วยความเป็นมิตร โดยการสร้างกติกา วัฒนธรรมของวิชาการ เป็นความลงตัวที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ปัจจัยงานวิจัยที่เพิ่มเติมเป็นวิจัยร่วม การสร้างระบบนิเวศงานวิจัยเพื่อตอบโจทย์ว่าการวิจัยเพื่อนำงานมาใช้ประโยชน์ได้จริงๆ ไม่ว่าทั้งเชิงสังคม เศรษฐกิจเพราะทุกสิ่งล้วนส่งผลต่อกัน ในการสร้างเอกภาพให้เป็นอันหนึ่ง

อันเดียวกันในอาเซียนนั้น เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่อง โดยต้องเริ่มต้นตามแผนปฏิบัติการ Road map ASEAN โดยแต่ละหน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้การทำงานและประสบการณ์ระหว่างกัน การสร้างความไว้วางใจใจโดยร่วมกันทำเป็นกลุ่มจากประเทศหนึ่งและขยายความร่วมมือไปยังประเทศอื่นโดยเรียนรู้ทักษะต่อกันและในเชิงคุณภาพ การกำหนดกฎเกณฑ์ในอาเซียนเป็นไปตาม ASEAN Unity Network โดยมหาวิทยาลัยชั้นนำของแต่ละประเทศจะมีเครือข่ายผู้ประสานเพื่อผลักดันการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานนโยบายที่กำหนด การสร้างความเป็นเอกภาพนั้น จึงพิจารณาจากวิธีการปฏิบัติ กระบวนการ ขั้นตอนของเทคโนโลยีที่ผลิตออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ให้ความสนอกสนใจกับมาตรฐานส่วนย่อย ในส่วนของการทำงาน ฐานข้อมูลที่ยอมรับได้และสามารถใช้ได้ในงานวิจัย รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นรากฐานการสร้างคุณภาพและเอกภาพในอนาคต

๒. ความเชื่อมโยงความรู้กับนโยบายในโลกที่เหลื่อมล้ำ (Knowledge - Policy Interface in Unequal World)

จากสถานการณ์ความรุนแรงของประเทศไทยที่ตกอยู่ในกับดักแห่งความขัดแย้งส่งผลให้ประเทศต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่บีบคั้นทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ดังนั้นแม้แนวความคิดหลักเรื่องสังคม ความรู้ และ เศรษฐกิจ แม้ว่าความรู้จะเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางแต่ภาวะบีบคั้นดังกล่าวก็นำมาซึ่งความขัดแย้งทั้งในปัญหาเฉพาะหน้าและการคิดระยะยาวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในอดีตงานวิชาการ งานวิจัยกับวงการนโยบายถือเป็นกระบวนการแยกส่วนกัน เพราะวงกรนโยบายเป็นเรื่องด้านรัฐประศาสนศาสตร์ การกำหนดนโยบายต่างๆเป็นเรื่องทางการเมือง ส่วนด้านงานวิจัยและวิชาการเป็นเรื่องเนื้อหาสาระซึ่งแบ่งแยกไปตามขอบเขตของวิชาการสาขาอื่นๆ แต่เดิมกระบวนการทั้งสองฝ่ายเป็นเรื่องที่แยกจากกัน แต่ด้วยสถานการณ์ของการพัฒนาทางสังคมในโลกแห่งโลกาภิวัตน์ปัจจุบันทำให้เกิดความจำเป็นที่จะให้กระบวนการกำหนดนโยบายที่มีองค์ความรู้รองรับอย่างทันที่เป็นความจำเป็นอย่างที่สุด เพื่อให้เกิดความสมดุล ดังนั้น องค์การระหว่างประเทศต่างๆ ดังเช่น UNESCO WHO ILO ได้ผลักดันให้นักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับวงการการกำหนดนโยบาย (policy making) โดยมีการเคลื่อนไหวในระดับนานาชาติให้มีการปฏิรูประบบการวิจัยให้เชื่อมโยงกับการตัดสินใจทางนโยบายมากขึ้น

ในปัจจุบัน การเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางวิชาการ/วิจัยกับนโยบาย จึงกลายเป็นประเด็นที่สำคัญและโดดเด่นและมีสถานะเป็นพื้นที่ใหม่ในการเรียนรู้ทางนโยบาย (policy learning) ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกอย่างชัดเจน โดยพิจารณาได้จากเอกสารในการประชุมสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติที่ต่างมุ่งระดมความเห็นระดับโลกเรื่องเป้าหมายใหม่แห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งภายหลังจากปี ๒๕๕๘ สะท้อนถึงความสำคัญและความเร่งด่วนในเรื่องบริบทอนาคตที่ท้าทายและได้ร่วมสร้างสรรค์กันต่อไปในอนาคต

การเสวนาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของความเชื่อมโยงความรู้กับนโยบายในบริบทการพัฒนาที่มีความเหลื่อมล้ำ และเพื่อสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า Knowledge policy Interface โดยอาศัยประสบการณ์ของ UNESCO-MOST และบทเรียนอื่นๆ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมนโยบาย policy learning ให้ข้ามพรมแดนของสายงานและข้ามภาคส่วน

ปิดประชุมเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา